

Αθήνα, 15-02-2019

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/1290/15-02-2019

$\Gamma N \Omega M O \Delta O T H \Sigma H AP. 1/2019$

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνήλθε στην έδρα της την Τρίτη 12.02.2019 και ώρα 09:30, μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Πρόεδρος της Αρχής, Κ. Μενουδάκος και τα τακτικά μέλη της Αρχής Σ. Βλαχόπουλος, Χ. Ανθόπουλος, Α. Συμβώνης, Κ. Λαμπρινουδάκης, ως εισηγητής, καθώς επίσης και το αναπληρωματικό μέλος της Αρχής Ε. Δημογεροντάκης, σε αντικατάσταση του τακτικού μέλους Ε. Μαρτσούκου η οποία, εάν και εκλήθη νομίμως και εγγράφως, δεν προσήλθε λόγω κωλύματος. Δεν προσήλθαν, λόγω κωλύματος, αν και εκλήθησαν νομίμως και εγγράφως το τακτικό μέλος της Αρχής Κ. Χριστοδούλου και το αναπληρωματικό μέλος Γ. Νούσκαλης. Στη συνεδρίαση παρέστησαν, επίσης, με εντολή του Προέδρου, ο Γ. Ρουσόπουλος, Ε.Ε.Π.-Πληροφορικός ως βοηθός εισηγητή, ο οποίος παρέσχε διευκρινίσεις και αποχώρησε πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του Τμήματος Διοικητικών Υποθέσεων της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Το Υπουργείο Μεταφορών κατέθεσε στη Βουλή, στις 29/01/2019, σχέδιο νόμου με τίτλο «Δοκιμασία προσόντων και συμπεριφοράς υποψήφιων οδηγών και οδηγών για τη χορήγηση αδειών οδήγησης οχημάτων, άλλες διατάξεις για τις άδειες οδήγησης και λοιπές διατάξεις». Με τις διατάξεις του σχεδίου αυτού εισάγονται ρυθμίσεις σχετικά με το σύστημα δοκιμασιών προσόντων και συμπεριφοράς υποψηφίων οδηγών και οδηγών που ανανεώνουν την άδεια οδήγησης τους. Καθιερώνονται νέες διαδικασίες οι οποίες προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τη

διαμόρφωση νέου συστήματος εποπτείας και ελέγχου των εκπαιδευτών, των διενεργούντων τις θεωρητικές εξετάσεις και των εξεταστών δοκιμασιών προσόντων και συμπεριφοράς, πέραν των άλλων, με καταγραφή, μέσω οπτικοακουστικών μέσων, της θεωρητικής εξέτασης και της δοκιμασίας προσόντων και συμπεριφοράς αλλά και αξιοποίηση του καταγραφέντος υλικού κατά την αξιολόγηση των εκπαιδευτών και των εξεταστών. Το σχέδιο αυτό δεν είχε σταλεί προς γνωμοδότηση προς την Αρχή. Στο παρελθόν η Αρχή είχε ερωτηθεί σχετικά και είχε απαντήσει με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4245-1/13-07-2011 έγγραφό της. Ειδικότερα, είχε αναφέρει ότι «είναι απαραίτητο η εν λόγω επεξεργασία να προβλέπεται σε νομοθετική διάταξη, η οποία θα αναφέρει τα βασικά χαρακτηριστικά της επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων του υπευθύνου επεζεργασίας, του σκοπού, των δεδομένων τα οποία θα τύχουν επεζεργασίας καθώς και των αποδεκτών αυτών. Η επεξεργασία που θα προβλέπεται στην εν λόγω διάταζη θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις διατάζεις του ν.2472/1997, ιδίως δε με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιβάλλει τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης να είναι πρόσφορα και αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα. Προς τούτο, σημειώνεται ιδιαίτερα ότι, κατ' αρχάς, ως προς τη βιντεοσκόπηση της θεωρητικής εξέτασης που αφορά το πρώτο σκέλος του ερωτήματός σας, δεν προκύπτει ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός δεν μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα (για παράδειγμα, με την παρουσία επιτηρητών ή με αλλαγές στη διαδικασία εξέτασης). Σημειώνεται τέλος ότι κρίνεται σκόπιμο, αν κριθεί αναγκαία η κατάρτιση σχετικής διάταξης, να ζητηθεί η γνώμη της Αρχής.» Η Αρχή είχε απαντήσει με παρόμοιο τρόπο και σε ερώτημα της Γενικής Δ/νσης Μεταφορών & Επικοινωνιών της Περιφέρειας Αττικής με το Γ/ΕΞ/3549-1/09-07-2015. Τα δύο ανωτέρω έγγραφα έχουν περιληφθεί στην ετήσια έκθεση της Αρχής για τα έτη 2011 (sel 106-107) kai 2015 (sel 55).

Στις προτεινόμενες με το σχέδιο νόμου διατάξεις περιλαμβάνονται, σε αρκετά σημεία, ζητήματα σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Από τις διατάξεις αυτές επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Το άρθρο 4 έχει τίτλο «Διαδικασία δοκιμασίας προσόντων και συμπεριφοράς υποψηφίων οδηγών και οδηγών». Στην παράγραφο 9 του άρθρου αυτού προβλέπονται οι προδιαγραφές των εκπαιδευτικών οχημάτων, που χρησιμοποιούνται στις εξετάσεις των υποψηφίων οδηγών και οδηγών Με την περίπτωση β' της εν λόγω παραγράφου ορίζεται ότι «μέσα στο όχημα τοποθετείται κάμερα με μικρόφωνο που εικονίζει ευδιάκριτα ολόκληρη την καμπίνα του οχήματος ή τις θέσεις ανάβασης των

μοτοσικλετών και κατά τη διάρκεια της εξέτασης είναι συνδεδεμένη με το Κέντρο Ελέγχου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών». Με την επόμενη περίπτωση (γ΄) καθίσταται υποχρεωτική η ανάρτηση σε εμφανές σημείο μέσα στο όχημα ενημερωτικών πινακίδων και ειδοποιήσεων ότι ο χώρος του οχήματος βιντεοσκοπείται και ότι η διαδικασία εξέτασης μεταδίδεται στο Κέντρο Ελέγχου, με αναφορά στις διατάξεις του ν. 2472/1997 (Α΄50) και του Κανονισμού 2016/679/ΕΚ.

Το άρθρο 5 έχει τίτλο «Καταγραφή εξέτασης υποψηφίων οδηγών και οδηγών». Με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού ορίζεται ότι τόσο η θεωρητική εξέταση όσο και η δοκιμασία προσόντων και συμπεριφοράς υποψηφίων οδηγών α) καταγράφονται και β) μεταδίδονται σε πραγματικό χρόνο με τη χρήση οπτικοαουστικών μέσων (με διαδικασία μεταφόρτωσής τους σε διαδικτυακή εφαρμογή), με ευθύνη τόσο του εκπαιδευτή υποψηφίων οδηγών όσο και της Διεύθυνσης Μεταφορών και Επικοινωνιών της οικείας Περιφέρειας, στην οποία διενεργούνται οι εξετάσεις. Στην παράγραφο 2 προσδιορίζονται οι χώροι από τους οποίους λαμβάνεται και καταγράφεται οπτικοακουστικό υλικό. Οι χώροι αυτοί είναι α) ο χώρος διενέργειας των θεωρητικών εξετάσεων όπου απεικονίζονται όλοι οι συμμετέχοντες, β) το εσωτερικό του οχήματος και γ) το εξωτερικό του οχήματος, όπου απεικονίζεται το οδικό δίκτυο στο οποίο κινείται το εκπαιδευτικό όχημα. Στην παράγραφο 3 προβλέπεται η έκδοση δύο αποφάσεων από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών με τις οποίες θα καθορίζονται α) τα ζητήματα σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων κατά την μετάδοση και καταγραφή του οπτικοακουστικού υλικού (όροι και προϋποθέσεις, τρόπος επεξεργασίας και αποθήκευσης των δεδομένων, λειτουργία του φορέα επεξεργασίας τους, χρόνος τήρησής τους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια) και β) οι τεχνικές προδιαγραφές των οπτικοακουστικών μέσων, οι διαδικασίες τοποθέτησης και έγκρισης και κάθε θέμα σχετικό με τη λειτουργία τους.

Το άρθρο 6 έχει τίτλο «Εποπτεία και αξιολόγηση εξεταστών και εκπαιδευτών». Με την παράγραφο 1 εδαφ. β' του άρθρου αυτού προβλέπεται ότι η αξιολόγηση του συγκεντρωθέντος καταγεγραμμένου υλικού, γίνεται από αξιολογητές του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Η αξιολόγηση του καταγεγραμμένου υλικού των θεωρητικών εξετάσεων και των συγκεκριμένων δοκιμασιών προσόντων και συμπεριφοράς ολοκληρώνεται εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από τη διενέργειά τους, προκειμένου να οριστικοποιηθεί το αποτέλεσμα. Στο επόμενο εδάφιο προβλέπονται επιτόπιοι έλεγχοι του καταγεγραμμένου υλικού που χρησιμοποιείται στην τελική αξιολόγηση των

εμπλεκομένων (π.χ. εξεταστών).

Το άρθρο 8 έχει τίτλο «Κέντρο ελέγχου και πληροφοριακά συστήματα». Με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού δημιουργείται Κέντρο Ελέγχου στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, το οποίο δύναται να «διασυνδέεται και να διαμοιράζει» οπτικοακουστικό υλικό στις κατά τόπο Περιφερειακές Ενότητες, όταν το υλικό αφορά πρακτική ή θεωρητική εξέταση η οποία διενεργείται υπό την εποπτεία της εν λόγω Περιφερειακής Ενότητας. Το οπτικοακουστικό υλικό φυλάσσεται υποχρεωτικά για μία δεκαετία σε ηλεκτρονικό αρχείο και απαγορεύεται αυστηρά η αναπαραγωγή του ή η με οποιονδήποτε τρόπο χρήση του για λόγους άσχετους προς τον έλεγχο της αξιοπιστίας των εξετάσεων ή/και της αξιολόγησης των εξεταστών. Οι τεχνικές προδιαγραφές και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία και διαχείριση του Κέντρου καθορίζονται με την έκδοση απόφασης από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών.

Με την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου ορίζεται ότι στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών θα λειτουργεί Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) με τα εξής υποσυστήματα: α) μητρώο εξεταστών και εκπαιδευτών, β) διαδικασίες θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης, γ) προγραμματισμού εκπαίδευσης (στο οποίο περιέχονται οι ώρες και οι τοποθεσίες δοκιμασιών και εξετάσεων) και δ) θεωρητικής εξέτασης, με το οποίο γίνεται αυτοματοποιημένα η αξιολόγηση της εξέτασης των υποψηφίων οδηγών, ενώ στο σύστημα αυτό περιλαμβάνεται και η δυνατότητα καταγραφής του χώρου εξέτασης και των εξεταζόμενων, ε) δοκιμασίας προσόντων και συμπεριφοράς το οποίο περιλαμβάνει και το υλικό από τις οπτικοακουστικές καταγραφές των δοκιμασιών, στ) έκδοσης άδειας οδήγησης, ζ) εποπτείας (η οποία διενεργείται, πλην άλλων, μέσω εφαρμογής δειγματοληπτικών ελέγχων, αξιολόγησης του καταγεγραμμένου υλικού και στατιστικής αξιολόγησης) και η) καταγγελιών. Στην παρ. 3 αναφέρεται ότι με το προηγούμενο σύστημα τηρείται ηλεκτρονική καρτέλα οδηγού, εξεταστή, σχολών οδηγών κλπ. που περιλαμβάνει και όλα τα απαραίτητα πιστοποιητικά.

Στην παράγραφο 5 του ιδίου άρθρου ορίζεται ότι με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Υποδομών καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές των υποσυστημάτων του ενιαίου πληροφοριακού συστήματος, οι χρήστες, ο τρόπος πρόσβασης και τα δικαιώματα των χρηστών, η δυνατότητα διασύνδεσης και λειτουργίας με άλλα συστήματα, και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη λειτουργία τους.

Με την παράγραφο 7 του ιδίου άρθρου διευκρινίζεται ότι επιτρέπεται η

συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση δεδομένων, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή υπό την προϋπόθεση ότι δεν αντίκειται στις διατάξεις του ν. 2472/1997 (Α΄50) και του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679. Επιπρόσθετα ορίζεται ότι αν διαπιστωθεί επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2472/1997 (Α΄50) και του Κανονισμού (ΕΕ)2016/679 σε κάποιο στάδιο της διαδικασίας, τότε αποστέλλεται επικυρωμένο αντίγραφο έγγραφης γνωστοποίησης από τον υπεύθυνο επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων της οικείας Περιφέρειας προς την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Με την περίπτωση γ΄ της παραγράφου 7 προβλέπεται η έκδοση απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με την οποία καθορίζεται ο υπεύθυνος επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, καθώς και ο σκοπός, ο τρόπος επεξεργασίας και η τήρηση των δεδομένων αυτών. Με την ίδια απόφαση θα ρυθμίζεται και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη μεθοδολογία, την οργάνωση και την εκπαίδευση του προσωπικού του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών σχετικά με «τη συμμόρφωση του προς τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 ως υποκειμένου επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

Το Σχέδιο Νόμου συνοδεύεται, μεταξύ άλλων, από την έκθεση αξιολόγησης συνεπειών της ρύθμισης. Σε αυτή παρέχεται αιτιολόγηση της αναγκαιότητας του μέτρου για την προαγωγή της διαφάνειας και της αξιοκρατίας, τη διασφάλιση του αδιαβλήτου της διαδικασίας εξέτασης και, γενικά, τη βελτίωση του επιπέδου οδικής ασφάλειας στη χώρα. Στην έκθεση αναφέρεται επίσης ότι οι ρυθμίσεις τέθηκαν υπόψη όλων των μελών του Εθνικού Συμβουλίου Οδικής Ασφάλειας, σε συνεδρίασή του στις 11/05/2018, και ότι τα αποτελέσματα της διαβούλευσης ήταν θετικά.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των στοιχείων του φακέλου, αφού άκουσε τον εισηγητή και τις διευκρινίσεις από το βοηθό εισηγητή, ο οποίος στη συνέχεια αποχώρησε, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης, εκδίδει την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΛΟΤΗΣΗ

1. Η Αρχή έχει αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει επί του σχεδίου Νόμου με βάση τις διατάξεις του άρθρου 57 παρ. 1 γ' του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 (Γενικός

- Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων εφεξής ΓΚΠΔ) σε συνδυασμό με το άρθρο 19 παρ. 1. θ' του ν. 2472/1997, σύμφωνα με τις οποίες είναι αρμόδια να συμβουλεύει το εθνικό κοινοβούλιο, την κυβέρνηση και άλλα όργανα και οργανισμούς για νομοθετικά και διοικητικά μέτρα που σχετίζονται με την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των προσωπικών τους δεδομένων.
- 2. Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων φυσικών προσώπων από δημόσιες αρχές λειτουργεί και αναπτύσσει τις συνέπειές της στο πλαίσιο του κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας. Επιπλέον, στο βαθμό που η επεξεργασία συνιστά περιορισμό του ατομικού δικαιώματος του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, πρέπει ορίζεται να γενικώς και αντικειμενικώς με τυπικό νόμο ή κατόπιν ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησης με διάταγμα, να δικαιολογείται από απογρώντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, να τελεί σε πρόδηλη λογική συνάφεια με τον επιδιωκόμενο σκοπό, να είναι πρόσφορη, κατάλληλη και αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού αυτού, να μην θίγει τον πυρήνα του δικαιώματος και να μην απονέμει στη Διοίκηση ευρεία διακριτική ευχέρεια. Κατά συνέπεια, είναι απαραίτητο η επεξεργασία να προβλέπεται σε νομοθετική διάταξη, η οποία θα αναφέρει τα βασικά χαρακτηριστικά της επεξεργασίας, δηλαδή τον υπεύθυνο επεξεργασίας, το σκοπό αυτής, τα δεδομένα τα οποία θα τύχουν επεξεργασίας και το χρόνο τήρησης αυτών καθώς και τους αποδέκτες των δεδομένων. Με ειδικότερη νομοθετική εξουσιοδότηση επιτρέπεται να ανατεθεί στον κανονιστικό νομοθέτη η ρύθμιση ειδικότερων, τεχνικών ή λεπτομερειακών θεμάτων, όπως ο σχεδιασμός των συγκεκριμένων συστημάτων και συγκεκριμένα των απαιτούμενων τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών του ΟΠΣ, τα εν γένει οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.
- 3. Στο άρθρο 6 παρ. 1 του ΓΚΠΔ ορίζεται ότι μια επεξεργασία μπορεί να είναι νόμιμη εφόσον ισχύει μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις «... γ) η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας, ... ε) η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας». Στην παρ. 3 του ιδίου άρθρου ορίζεται ότι «Η βάση για την επεξεργασία που αναφέρεται στην

παράγραφο 1 στοιχεία γ) και ε) ορίζεται σύμφωνα με: α) το δίκαιο της Ένωσης, ή β) το δίκαιο του κράτους μέλος στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας. Ο σκοπός της επεξεργασίας καθορίζεται στην εν λόγω νομική βάση ή, όσον αφορά την επεξεργασία που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο ε), είναι η αναγκαιότητα της επεξεργασίας για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας. Η εν λόγω νομική βάση μπορεί να περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για την προσαρμογή της εφαρμογής των κανόνων του παρόντος κανονισμού, μεταξύ άλλων: τις γενικές προϋποθέσεις που διέπουν τη σύννομη επεξεργασία από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τα είδη των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεζεργασία τα οικεία υποκείμενα των δεδομένων τις οντότητες στις οποίες μπορούν να κοινοποιούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τους σκοπούς αυτής της κοινοποίησης· τον περιορισμό του σκοπού· τις περιόδους αποθήκευσης· και τις πράξεις επεξεργασίας και τις διαδικασίες επεζεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για τη διασφάλιση σύννομης και θεμιτής επεζεργασίας, όπως εκείνα για άλλες ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας όπως προβλέπονται στο κεφάλαιο ΙΧ. Το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο του κράτους μέλους ανταποκρίνεται σε σκοπό δημόσιου συμφέροντος και είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο νόμιμο σκοπό.» Ειδικά για την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στις οποίες περιλαμβάνονται τα δεδομένα που αφορούν την υγεία, στο άρθρο 9 παρ. 1 του ΓΚΠΔ προβλέπεται γενική απαγόρευση της επεξεργασίας τους, εκτός από τις προβλεπόμενες στην παράγραφο 2 εξαιρέσεις, στις οποίες περιλαμβάνεται η περίπτωση, κατά την οποία «...ζ) η επεζεργασία είναι απαραίτητη για λόγους ουσιαστικού δημόσιου συμφέροντος, βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους, το οποίο είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο στόχο, σέβεται την ουσία του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων και προβλέπει κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων.»

4. Ως υπεύθυνος επεξεργασίας ορίζεται, στο άρθρο 4 παρ. 7 του ΓΚΠΔ, «...το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν οι σκοποί και ο τρόπος της επεξεργασίας αυτής καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο

κράτους μέλους, ο υπεύθυνος επεζεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του μπορούν να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους». Περαιτέρω, ως εκτελών την επεξεργασία ορίζεται στην επόμενη παράγραφο «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που επεζεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου της επεζεργασία». Εξάλλου, το υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής, σε σχέση με το δημόσιο τομέα, της έννοιας του υπευθύνου επεξεργασίας, η οποία αποτελεί αυτόνομη έννοια του ενωσιακού δικαίου, και, ειδικότερα, σε σχέση με το περιεχόμενο των όρων δημόσια αρχή και δημόσια υπηρεσία, συναρτάται με τη διοικητική οργάνωση των εθνικών εννόμων τάξεων. Βασικό για τον προσδιορισμό του υπευθύνου επεξεργασίας είναι το λειτουργικό κριτήριο. Δηλαδή υπεύθυνος επεξεργασίας είναι αυτός που καθορίζει το σκοπό ή/και τα ουσιώδη, τουλάχιστον, στοιχεία του τρόπου της επεξεργασίας (πρβλ. για την έννοια του υπευθύνου και εκτελούντος την επεξεργασία τη Γνώμη 1/2010 της Ο.Ε. του Άρθρου 29, στην οποία και αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι ο καθορισμός των στόχων και του τρόπου ισοδυναμεί με τον καθορισμό, αντίστοιχα, του «γιατί» και του «πώς» ορισμένων δραστηριοτήτων επεξεργασίας). Στη Δημόσια Διοίκηση το λειτουργικό κριτήριο συνάπτεται κατ' αρχήν με τις αρμοδιότητες συγκεκριμένης αρχής, υπηρεσίας ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, οι οποίες, επιπλέον, πρέπει στην πράξη να ασκούνται από τους φορείς τους. Συνεπώς, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από δημόσια υπηρεσία πρέπει να λειτουργεί και αναπτύσσει τις συνέπειές της στο πλαίσιο του κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας. Όπως παγίως γίνεται δεκτό, σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας, που λειτουργεί ως περιοριστικό όριο της διοικητικής δράσης, η διοικητική ενέργεια πρέπει να είναι σύμφωνη προς τον κανόνα δικαίου που διέπει τη δράση της Διοίκησης.

- 5. Οι αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αναλύονται στο άρθρο 5 του ΓΚΠΔ και είναι, συνοπτικά: α) νομιμότητα, αντικειμενικότητα και διαφάνεια, β) περιορισμός του σκοπού, γ) ελαχιστοποίηση των δεδομένων, δ) ακρίβεια, ε) περιορισμός της περιόδου αποθήκευσης, στ) ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα και ζ) λογοδοσία.
- **6.** Με το ΓΚΠΔ, στο άρθρο 25, εισάγεται ρητά η υποχρέωση για προστασία των δεδομένων ήδη από το σχεδιασμό και εξ ορισμού. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι

- «1. Λαμβάνοντας υπόψη τις τελευταίες εξελίζεις, το κόστος εφαρμογής και τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, καθώς και τους κινδύνους διαφορετικής πιθανότητας επέλευσης και σοβαρότητας για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων από την επεζεργασία, ο υπεύθυνος επεξεργασίας εφαρμόζει αποτελεσματικά, τόσο κατά τη στιγμή του καθορισμού των μέσων επεξεργασίας όσο και κατά τη στιγμή της επεξεργασίας, κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, όπως η ψευδωνυμοποίηση, σχεδιασμένα για την εφαρμογή αρχών προστασίας των δεδομένων, όπως η ελαχιστοποίηση των δεδομένων, και την ενσωμάτωση των απαραίτητων εγγυήσεων στην επεζεργασία κατά τρόπο ώστε να πληρούνται οι απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού και να προστατεύονται τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων. 2. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας εφαρμόζει κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για να διασφαλίζει ότι, εξ ορισμού, υφίστανται επεξεργασία μόνο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι απαραίτητα για τον εκάστοτε σκοπό της επεξεργασίας. Αυτή η υποχρέωση ισχύει για το εύρος των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται, τον βαθμό της επεζεργασίας τους, την περίοδο αποθήκευσης και την προσβασιμότητά τους. Ειδικότερα, τα εν λόγω μέτρα διασφαλίζουν ότι, εξ ορισμού, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν καθίστανται προσβάσιμα χωρίς την παρέμβαση του φυσικού προσώπου σε αόριστο αριθμό φυσικών προσώπων.»
- 7. Στο άρθρο 35 παρ. 1 του ΓΚΠΔ προβλέπεται ότι «Όταν ένα είδος επεξεργασίας, ιδίως με χρήση νέων τεχνολογιών και συνεκτιμώντας τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, ενδέχεται να επιφέρει υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας διενεργεί, πριν από την επεξεργασία, εκτίμηση των επιπτώσεων των σχεδιαζόμενων πράξεων επεξεργασίας στην προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σε μία εκτίμηση μπορεί να εξετάζεται ένα σύνολο παρόμοιων πράξεων επεξεργασίας οι οποίες ενέχουν παρόμοιους υψηλούς κινδύνους.» Η Αρχή, με βάση την παράγραφο 4 του άρθρου αυτού έχει καταρτίσει και δημοσιοποιήσει κατάλογο (βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/8187/16-10-2018 διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Αρχής) με τα είδη των πράξεων επεξεργασίας που υπόκεινται στην απαίτηση για διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία των δεδομένων.
- 8. Το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, επιχειρεί με το προτεινόμενο μέτρο

να βελτιώσει και να αναβαθμίσει τη διαδικασία εξέτασης υποψηφίων οδηγών και οδηγών. Όπως προκύπτει από τα συνοδευτικά έγγραφα στο σχέδιο νόμου και από τα παλαιότερα έγγραφα προς την Αρχή, έχουν διαπιστωθεί προβλήματα σε σχέση με τη διαφάνεια, την αξιοκρατία και τη διασφάλιση του αδιάβλητου του συνόλου της διαδικασίας. Είναι ενδεικτικό ότι το Υπουργείο ήδη από το 2011 εξέταζε το ενδεχόμενο χρήσης συστημάτων οπτικοακουστικής επιτήρησης για την εν λόγω διαδικασία. Στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου η διαδικασία εξέτασης οδηγών σχετίζεται άμεσα με την προαγωγή του επιπέδου της οδικής ασφάλειας της χώρας. Παράλληλα, από πλευράς προσβολής του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αν και το θέμα αυτό δεν εξετάζεται στα κείμενα που συνοδεύουν το σχέδιο νόμου, μπορεί να γίνει κατ' αρχήν δεκτό, ότι με την καταγραφή των ενεργειών των εμπλεκομένων στη διαδικασία εξέτασης, οι οποίες αποτελούν προσωπικές ενέργειες και άρα η καταγραφή αποτελεί επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, δεν προσβάλλεται υπέρμετρα το δικαίωμα αυτό, καθώς οι ενέργειες των εμπλεκομένων σχετίζονται κυρίως με τη δημόσια αυτή διαδικασία και υπάρχει λόγος δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογεί κατ' αρχήν την επεξεργασία.

- 9. Με το σχέδιο νόμου προτείνεται οπτικοαουστική καταγραφή η οποία καταλαμβάνει τόσο την πρακτική όσο και τη θεωρητική εξέταση. Για την πρακτική εξέταση, είναι σαφές ότι η καταγραφή (ακόμα και η ηχητική) μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Αντιθέτως, η αναγκαιότητα της καταγραφής με οπτικοακουστικά μέσα της θεωρητικής εξέτασης δεν προκύπτει από το προτεινόμενο σχέδιο νόμου και τα συνοδευτικά κείμενα (βλ. και το προαναφερόμενο Γ/ΕΞ/4245-1/13-07-2011 έγγραφο της Αρχής), ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι η θεωρητική εξέταση, όπως προβλέπεται στο σχέδιο νόμου, είναι κυρίως αυτοματοποιημένη και άρα σε μικρό βαθμό επηρεάζεται από τα εμπλεκόμενα πρόσωπα εκτός του εξεταζόμενου, ενώ ο σκοπός μπορεί, ενδεχομένως, να επιτευχθεί με άλλα μέσα (π.χ. εξεταστές, διαρρύθμιση χώρου εξετάσεων).
- 10. Με τις διατάξεις του σχεδίου νόμου προβλέπεται η υλοποίηση ενός κεντρικού ΟΠΣ, όπου συλλέγονται όλες οι οπτικοακουστικές καταγραφές από τις εξετάσεις. Οι φορείς που εμπλέκονται είναι, γενικά τρεις. Το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, οι Περιφέρειες (μέσω των Διευθύνσεων Μεταφορών και Επικοινωνιών) και οι ιδιώτες εκπαιδευτές υποψηφίων οδηγών.

Εξετάζοντας την επεξεργασία με τα κριτήρια που εκτέθηκαν στη σκέψη υπ' αριθμ. 4, ο σκοπός της επεξεργασίας φαίνεται να αποτελεί, κατ΄ αρχήν, επιδίωξη του Υπουργείου, συνεπώς αυτό πρέπει να ορίζεται κατ' αρχήν, ως υπεύθυνος επεξεργασίας. Ο ρόλος των Περιφερειών φαίνεται να συνίσταται μόνο στην εκτέλεση της εξέτασης (και ενδεχομένως εν μέρει και την περαιτέρω τήρηση υποσυνόλου δεδομένων). Συνεπώς, οι Περιφέρειες πρέπει να ορίζονται ως εκτελούντες την επεξεργασία. Όσον αφορά τους εκπαιδευτές οδηγών, που σύμφωνα με το προτεινόμενο σχέδιο έχουν ευθύνη για την προμήθεια, τοποθέτηση και ορθή λειτουργία του εξοπλισμού κατά τη διάρκεια της εξέτασης, προκύπτει ότι έχουν κι αυτοί ρόλο εκτελούντος την επεξεργασία, στο βαθμό που έχουν την ευθύνη για την παροχή και την ορθή λειτουργία του εξοπλισμού επιτήρησης. Ως προς αυτό, το σχέδιο νόμου, αν και εισάγει μια απαγόρευση στην περαιτέρω χρήση του καταγεγραμμένου υλικού, δεν προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιείται ο εν λόγω εξοπλισμός όταν τα οχήματα των εκπαιδευτών δεν συμμετέχουν σε διαδικασίες εξέτασης (αλλά π.χ. σε εκπαίδευση υποψηφίων οδηγών). Η Αρχή επισημαίνει ότι η μόνιμη ύπαρξη της κάμερας εντός του οχήματος ενός εκπαιδευτή οδηγών ενδέχεται να δημιουργήσει μεγαλύτερους κινδύνους, λαμβάνοντας υπόψη και το μεγάλο αριθμό τέτοιων οχημάτων. Προκειμένου να περιοριστούν τέτοιοι κίνδυνοι, αλλά και για την διασφάλιση της διαδικασίας, είναι σκόπιμο ο εξοπλισμός α) να μην εγκαθίσταται μόνιμα εντός των χρησιμοποιούμενων οχημάτων αλλά να αποσπάται μετά το πέρας των διαδικασιών εξέτασης και β) να παραμένει υπό τον έλεγχο δημόσιων αρχών.

11. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι ο ορισμός του υπευθύνου επεξεργασίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 8 παρ. 7 εδαφ. γ του προτεινόμενου νόμου είναι λανθασμένος. Επίσης λανθασμένη είναι η αναφορά στο ίδιο εδάφιο του Υπουργείου ως υποκειμένου επεξεργασίας δεδομένων. Όσον αφορά στην έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων για τον καθορισμό διαφόρων συστατικών στοιχείων της επεξεργασίας, επισημαίνεται ότι όπως αναλύεται στο σημείο 2 του σκεπτικού της παρούσας, επιτρέπεται να ανατεθεί στον κανονιστικό νομοθέτη η ρύθμιση ειδικότερων, τεχνικών ή λεπτομερειακών θεμάτων, αλλά η σκοπούμενη επεξεργασία πρέπει να προβλέπεται σε νομοθετική διάταξη, η οποία θα αναφέρει τα βασικά χαρακτηριστικά της επεξεργασίας, δηλαδή τον υπεύθυνο επεξεργασίας, το σκοπό αυτής, τα δεδομένα τα οποία θα τύχουν

- επεξεργασίας και το χρόνο τήρησης αυτών καθώς και τους αποδέκτες των δεδομένων.
- Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν κάνει αναφορά στις αρχές της προστασίας των **12.** δεδομένων ήδη από το σχεδιασμό, ούτε έχει προβλέψει την υποχρέωση εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων. Επισημαίνεται ότι για την υπό νομοθέτηση επεξεργασία απαιτείται η διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 35 του ΓΚΠΔ και σύμφωνα με τον κατάλογο που έχει ήδη εκδώσει η Αρχή. Και τούτο διότι μέσω του συστήματος καθιερώνεται μεγάλης κλίμακας επεξεργασία δεδομένων μέσω συστήματος βιντεοεπιτήρησης, με αξιολόγηση (οδηγικό προφίλ) εξεταζόμενων και εξεταστών, στο οποίο περιλαμβάνονται σε αρκετές περιπτώσεις και ειδικές κατηγορίες δεδομένων (π.χ. οδήγηση με γυαλιά, ΑΜΕΑ, ιατρικές βεβαιώσεις). Συνεπώς, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, με βάση το άρθρο 35 του ΓΚΠΔ, να διενεργήσει, πριν από την επεξεργασία, εκτίμηση των επιπτώσεων των σχεδιαζόμενων πράξεων επεξεργασίας στην προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ΕΑΠΔ). Δεδομένου ότι από την εν λόγω εκτίμηση είναι βέβαιο ότι θα προκύψουν κρίσιμες απαιτήσεις για τις τεχνικές προδιαγραφές των χρησιμοποιούμενων συστημάτων και του συναφούς εξοπλισμού και ότι δεν έχει διενεργηθεί εκτίμηση αντικτύπου στο πλαίσιο της διαμόρφωσης των διατάξεων του σχεδίου νόμου, είναι απαραίτητο η ΕΑΠΔ να έχει ολοκληρωθεί πριν την έκδοση των σχετικών Υ.Α. καθορισμού των εν λόγω απαιτήσεων. Αν και η υποχρέωση αυτή προκύπτει ευθέως εκ του ΓΚΠΔ, είναι ασφαλέστερο, προς καθοδήγηση των αρμοδίων υπηρεσιών, να αναφερθεί ρητά στο σχέδιο νόμου, με κατάλληλη προσθήκη στις διατάξεις που προβλέπουν έκδοση Υ.Α. για τις προδιαγραφές. Στο πλαίσιο της ΕΑΠΔ θα πρέπει επίσης να εξεταστούν οι απαραίτητες τεχνικές ελαχιστοποίησης δεδομένων, όπως π.χ. με τη θόλωση των εικόνων φυσικών προσώπων που βρίσκονται στα τμήματα της δημόσιας οδού από την οποία λαμβάνεται εικόνα ή παράπλευρων οχημάτων τα οποία δε σχετίζονται με τη διαδικασία πρακτικής εξέτασης.
- 13. Στο προτεινόμενο νομοθέτημα δεν γίνεται αναφορά στον τρόπο ικανοποίησης των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, όπως αυτά απορρέουν από τα άρθρα 15 έως 22 του ΓΚΠΔ. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι υποχρεωμένος να ικανοποιεί τα δικαιώματα αυτά, όπου εφαρμόζονται. Επισημαίνεται επίσης ότι από την ικανοποίηση των δικαιωμάτων ενδέχεται να προκύπτει κόστος για

- το δημόσιο, ιδίως αν οι διαδικασίες αυτές δεν έχουν προβλεφθεί σε αρχικό στάδιο. Για παράδειγμα πρέπει να είναι σε θέση ο υπεύθυνος επεξεργασίας να ικανοποιεί το δικαίωμα πρόσβασης ενός εξεταζόμενου, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων εικόνας. Σκόπιμο είναι, να περιληφθεί στην εξουσιοδοτική διάταξη για τις Υ.Α. των προδιαγραφών του χρησιμοποιούμενου ΟΠΣ ρητή αναφορά στις προδιαγραφές για την ικανοποίηση των δικαιωμάτων του ΓΚΠΔ.
- 14. Η υποχρέωση τήρησης του οπτικοακουστικού υλικού για 10 έτη, χωρίς κανένα άλλο περιορισμό, έρχεται σε αντίθεση με την αρχή του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης του ΓΚΠΔ. Περαιτέρω, πρέπει να οριστεί και ο χρόνος τήρησης για τα λοιπά στοιχεία που θα τηρούνται στο ΟΠΣ (όπως άδειες και ημερομηνίες εξέτασης). Ο χρόνος τήρησης είναι σκόπιμο να είναι διαφορετικός ανάλογα με το είδος του εκάστοτε δεδομένου (π.χ. τήρηση αδειών για μεγάλο χρονικό διάστημα ώστε να καλύπτεται όλος ο βίος των φυσικών προσώπων, τήρηση ημερομηνιών εξέτασης για χρόνο αντίστοιχο με τα οπτικοακουστικό υλικό) και να συσχετιστεί με το χρόνο παραγραφής τυχόν παραβάσεων που προκύπτουν. Προφανώς θα πρέπει να τηρούνται για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα δεδομένα από τα οποία προκύπτουν παραβάσεις.
- 15. Τέλος, όσον αφορά μεμονωμένες προβλέψεις των προτεινόμενων ρυθμίσεων, ηΑρχή παρατηρεί επίσης τα εξής:
 - α) Η διάταξη του άρθρου 8 παρ. 7 εδαφ. α του σχεδίου νόμου είναι περιττή, καθώς απλώς διευκρινίζει ότι επιτρέπεται οποιοαδήποτε επεξεργασία δεν αντίκειται στις ρυθμίσεις του ΓΚΠΔ και του ν. 2472/1997, κάτι που ισχύει σε κάθε περίπτωση.
 - β) Η υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης άδειας (άρθρο 8 παρ. 7 εδαφ. β του σχεδίου) έχει καταργηθεί, καθώς οι διατάξεις του ΓΚΠΔ υπερισχύουν του άρθρου 6 του ν. 2472/1997 (βλ. απόφαση 46/2018 της Αρχής).
 - γ) Η ανάρτηση ενημερωτικών πινακίδων για το σκοπό της ικανοποίησης του δικαιώματος ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων δεν καλύπτει πλήρως την υποχρέωση αυτή. Για την ενημέρωση αρμόδιος είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας (εν προκειμένω το Υπουργείο) ο οποίος οφείλει, με βάση το άρθρο 13 του ΓΚΠΔ να φροντίσει να παρέχει κατάλληλη ενημέρωση στα υποκείμενα των δεδομένων κατά το στάδιο της συλλογής τους. Για παράδειγμα η ενημέρωση μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα κατά το στάδιο των αιτήσεων των υποψηφίων οδηγών, εξεταστών και εκπαιδευτών. Η ανάρτηση ενημερωτικών

πινακίδων μπορεί να είναι ένα από τα πρόσφορα μέσα για την ενημέρωση των όσων υποκείμενων των δεδομένων δεν συμμετέχουν στη διαδικασία εξέτασης, όπως σε όσων τυχαίνει να βρεθούν κοντά στο χώρο της πρακτικής εξέτασης, όταν αυτή καταγράφεται. Επισημαίνεται ότι και σε αυτή την περίπτωση πρέπει η πινακίδα να παραπέμπει σε πληρέστερη ενημέρωση, ώστε να ικανοποιείται πλήρως η προαναφερθείσα διάταξη (βλ. και τις Κατευθυντήριες γραμμές της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29 για τη Διαφάνεια, οι οποίες έχουν υιοθετηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων).

- δ) Στο άρθρο 8 παρ. 5 του σχεδίου αναφέρεται η έκδοση Υ.Α. για τη δυνατότητα διασύνδεσης και λειτουργίας με άλλα συστήματα. Η διάταξη αυτή είναι πολύ γενική και δεν περιέχει το σκοπό της διασύνδεσης, συνεπώς θα πρέπει να εξειδικευθεί περαιτέρω ή να παραλειφθεί.
- ε) Στο άρθρο 8 παρ. 1 προβλέπεται ότι το Κέντρο Ελέγχου του Υπουργείου δύναται να διασυνδέεται και να διαμοιράζει οπτικοακουστικό υλικό σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα. Οι έννοιες της διασύνδεσης και του διαμοιρασμού δεν είναι σαφώς ορισμένες, με αποτέλεσμα να μην καθίσταται προφανής ο σκοπός της διάταξης. Ενώ για την αποστολή των δεδομένων στο Κέντρο Ελέγχου είναι σαφής ο σκοπός, δεν προκύπτει η αναγκαιότητα της αντίστροφης διαδικασίας. Η έννοια του διαμοιρασμού αφήνει ενδεχόμενο χρήσης του υλικού για άλλο σκοπό. Στη διάταξη θα πρέπει να προσδιορίζονται οι αποδέκτες, το είδος των δεδομένων και ο σκοπός της επεξεργασίας, όπως για παράδειγμα όταν πρόκειται για πρόσβαση των αρμοδίων υπαλλήλων ή περιφερειακών φορέων στο τηρούμενο υλικό για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων τους.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Κωνσταντίνος Μενουδάκος

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου